

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)
SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)
SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie E. S. (obecnie K.)
skazanej z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, bez udziału stron
w dniu 30 stycznia 2024 r.
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Rejonowego w Jaśle
z dnia 15 lutego 2019 r., sygn. akt II K 160/18

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jaśle, a kosztami
postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Jaśle, wyrokiem z 15 lutego 2019 r., uznał E. S. za winną czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to skazał ją na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz orzekł wobec niej obowiązki z art. 46 § 1 k.k. Wyrok uprawomocnił się 23 lutego 2019 r.

Kasację od tego wyroku, na korzyść skazanej, wywiódł Prokurator Generalny w dniu 23 listopada 2023 r. W nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzucił zaskarżonemu rozstrzygnięciu rażące i mające wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego tj. art. 79 § 3, § 4 k.p.k., i art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., polegające na zaniechaniu wydania przez Sąd orzekający postanowienia stwierdzającego brak obligatoryjności obrony i jednoczesnym odstąpieniu od ustanowienia dla E. S. obrońcy z urzędu oraz przeprowadzenia rozprawy pod nieobecność obrońcy, którego uczestnictwo miało charakter obligatoryjny, co stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sformułowany w kasacji wniosek okazał się zasadny w stopniu oczywistym, z uwagi na stwierdzenie zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Owo bezwzględne uchybienie - ujmując rzecz lapidarnie - polegało na tym, że obrońca oskarżonej nie brał udziału w rozprawie odwoławczej, w której jego udział był obowiązkowy (art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 450 § 3 k.p.k.).

Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że z uwagi na uzasadnione wątpliwości co do poczytalności E. S., już w toku postępowania przygotowawczego oskarżyciel publiczny zasięgnął opinii biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonej. W opinii przyjęto, że czyny E. S. nie zostały popełnione w warunkach wyłączenia lub znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania ich znaczenia lub kierowania swoim postępowaniem i że stan zdrowia psychicznego tej oskarżonej pozwala na udział w procesie karnym. Obrońca nie został oskarżonej wyznaczony, ani na etapie postępowania przygotowawczego, ani na etapie postępowania sądowego.

Przechodząc do analizy prawnej opisanej sytuacji procesowej, należało przypomnieć, że o ile w stanie prawnym obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. sama

treść opinii biegłych lekarzy psychiatrów o braku okoliczności wymienionych w art. 31 § 1 i 2 k.k. decydowała o ustaniu obrony obligatoryjnej, a tylko decyzja sądu mogła ten stan obowiązkowej obrony przywrócić, o tyle od 1 lipca 2015 r. - w związku z wejściem w życie noweli z 27 września 2013 r. (Dz. U. poz. 1247 ze zm.) - obrona obligatoryjna w wypadkach wskazanych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. ustaje dopiero z chwilą wydania przez sąd postanowienia, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy (art. 79 § 4 k.p.k.). Takie zapatrywanie prawne wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z 16 stycznia 2018 r., V KK 450/17, podkreślając że od 1 lipca 2015 r. to nie treść opinii sądowo - psychiatrycznej stanowi o istnieniu lub braku obligatoryjnej obrony oskarżonego na rozprawie (art. 79 § 3 k.p.k.), ale przesądza o tym postanowienie sądu wydane po tym, jak opinia biegłych lekarzy psychiatrów zostanie złożona do akt sprawy; wyrażna stylistyka art. 79 § 4 k.p.k. w nowym brzmieniu, w zestawieniu z poprzednią treścią tego przepisu, a także gwarancyjny charakter tego unormowania w zakresie prawa oskarżonego do korzystania z obrony (art. 6 k.p.k.), nie pozwala na aprobatę stanowiska, że niewydanie takiego postanowienia przez sąd oznacza w istocie jednak, iż postanowienie takie zostało wydane w sposób dorozumiany.

Słusznie zatem wskazał autor kasacji w sprawie E. S., że nieobecność obrońcy obligatoryjnego (art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k.) na rozprawie wespół z zaniechaniem wydania przez procedujący Sąd postanowienia stwierdzającego brak obligatoryjności obrony (art. 79 § 4 k.p.k.) stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, procedując w trybie art. 535 § 5 k.p.k., wydał rozstrzygnięcie kasatoryjne (art. 537 § 2 k.p.k.). Zapadło ono na korzyść oskarżonej, a więc w świetle art. 439 § 2 k.p.k. było dopuszczalne.

[J.J.]

[ał]